

Makalenin Geliş Tarihi: 23.02.2021

1.Hakem Rapor Tarihi: 24.02.2021

2. Hakem Rapor Tarihi: 27.02.2021

Kabul Tarihi: 15.03.2021

TÜRKÇENİN YABANCI DİL OLARAK ÖĞRETİMİNDE KONUŞMA KULÜPLERİ (Araştırma Makalesi)

Yusuf GÜNAYDIN (*)

Öz

Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde anlatma becerileri içerisinde yer alan konuşma becerisi, dilin iletişimsel işlevi açısından önem arz etmektedir. Dinleme becerisiyle beraber günlük hayatta en çok kullanılan dil becerisi olan konuşmanın, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrenciler tarafından doğru ve etkili bir biçimde kullanılması gerekmektedir. Bu gerekliliğin kuramsal temellerine Diller İçin Ortak Başvuru Metni'nden (CEFR) ve Türkiye Maarif Vakfınca hazırlanan Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Programı'ndan (2019) erişmek mümkündür. Konuşma kulüpleri ders dışı zamanlarda öğrencilerin belirli konular üzerinde karşılıklı konuşması şeklinde hayata geçirilmektedir. Öğrenilmeye çalışılan hedef dilin daha hızlı ve pratik bir beceriye dönüşmesi noktasında konuşma kulüpleri işe koşulmaktadır. Doküman incelemesinin kullanıldığı bu çalışmada Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde konuşma kulüplerinin amaçları, işleyiş biçimleri, etkinlik ve konu önerileri, çıktuları yerli ve yabancı alan yazından hareketle ele alınmıştır. Bu çalışmanın, Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde konuşma kulüpleriyle ilgili bir farkındalık sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretimi, Konuşma Becerisi, Konuşma Kulüpleri, Ders Dışı Etkinlik, Konuşmanın Geliştirilmesi.

Speaking Clubs in Teaching Turkish as a Foreign Language

Abstract

Speaking skill, which is among the narrative skills in teaching Turkish as a foreign language, is important in terms of the communicative function of the language. Speaking, which is the most used language skill in daily life, along with listening skills, should be used correctly and effectively by students who learn Turkish as a foreign language. Theoretical basis for the Common Reference for Languages from the text of this requirement (CEFR)

*) Öğr. Gör. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, DİLMER, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı (e-posta: yusuf.gunaydin@hotmail.com). ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0638-5621>

and the Ministry of Education Foundation of Turkey prepared by the Turkish Foreign Language Teaching Program (2019) can be accessed. Speaking clubs are implemented in the form of conversation of students on certain topics in extracurricular times. Speaking clubs are put to work at the point of transforming the target language to be learned into a faster and practical skill. In this study, in which document analysis was used, the aims of speaking clubs in teaching Turkish as a foreign language, their functioning styles, activity and topic proposals, outputs were handled with reference to local and foreign literature. It is predicted that this research will provide an awareness about speaking clubs in teaching Turkish as a foreign language.

Keywords: *Teaching Turkish as a Foreign Language, Speaking Skill, Speaking Clubs, Extracurricular Activities, Getting Out of Speech.*

1. Giriş

Teknolojinin insan aklıyla yarışır duruma gelmesi, hayallerin ötesinde bir hızla yayılması ve neredeyse dünyanın her yerinde kendini göstermesi, küreselleşme iddiasının temellerini sağlamlaştırmaya devam etmektedir. Küreselleşme sözcüğüyle ifade edilmek istenen ise dünyanın büyük bir köy hâline dönüşmüş olmasıdır. Kendi öz değerlerini kaybetmeden yaşayan ve aktaran toplumlar bu büyük “köyde” varlığını devam ettireceği gibi varlığının farkına varılmasını da sağlayacaktır.

Türkiye; tarihin kendisine yüklediği misyon, bulunduğu coğrafya, siyasi ve ekonomik gelişmeler, dilinin zenginliği ve coğrafi genişliği, turistik ve tarihî mekânların varlığı, doğal güzellikleri gibi birçok özelliği sayesinde köy gibi değerlendirilen dünyada ilgi odağı olmaya devam etmektedir. Bu ilgi, Türkçenin yabancı dil olarak öğrenilmesine ve doğal olarak da Türkiye’de bu konuya verilen önemin artmasına zemin hazırlamıştır. Gün geçtikçe Türkçenin yabancı dil olarak öğrenilmesine yönelik duyulan istek artmaktadır.

Herhangi bir dilin yabancı dil olarak öğrenilmesi bilinçli, aktif ve planlı bir süreci içerir. Bu sürecin daha verimli ve istendik seviyeye ulaştırılması, alanla ilgili yapılacak farklı çalışmalarını gündeme getirir. Standart ve programlı eğitime alternatif değil, onu destekleyici ve hedef dilin öğrencilerini teşvik edici çalışmaların yapılması öğrenme sürecine olumlu katkı sunar. Bu çalışmalardan biri de gönüllülük esasına bağlı olan çalışma kulüpleridir. Çalışma kulüplerinden bir tanesi de konuşma kulüpleridir.

Türkçe veya başka bir dili yabancı dil olarak öğrenmek, hedef dilde iletişim kurabilmek için ihtiyaç duyulan temel becerilerin kazanılması, geliştirilmesi ve kullanılması sürecidir. Bu beceriler dinleme, konuşma, okuma ve yazmadır. Söz konusu beceriler içerisinde konuşma becerisi, bir yabancı dili öğrenmenin önemli bir ölçütü ve göstergesi olarak kabul edilir (Uçak ve Gökçü, 2015). Yabancı dilde daha ilk aşamada konuşma becerisini geliştirmek, öğrenenin hedef dilde ihtiyaç duyacağı basit işlemleri gerçekleştirmesi, sosyal ilişkiler kurması ve devam ettirmesi açısından hayati önem taşır (Keser, 2018).

Fisher & Frey (2007, s. 16) konuşmayı “sözlü dili kullanarak bilgi, fikir ve duygu alışverişinde bulunmak ve benzersiz bir insan eylemi veya paylaşma süreci” olarak tanımlar.

Duygu, düşünce ve isteklerin dil aracılığıyla aktarılması olarak tanımlansa da konuşmanın daha karmaşık ve çok yönlü bir eylem olduğunu söylemek mümkündür.

Sapir'e (1921) göre konuşma; içgüdüsel olmayan, dilin iletişimsel özelliklerini kullanarak kendini ifade etmeye yarayan, insanları hayvanlardan farklı ve doğadaki diğer canlılara göre de daha üstün kılan beceridir. Sapir dili "tamamen insana ait ve içgüdüsel olmayan yöntem, insanoglunun kendi düşüncelerini, duygularını ve isteklerini aktarmak için gönüllü olarak üretilmiş semboller" olarak tanımlamıştır (Sapir, 1921, s.7).

Konuşma; fiziksel, bilişsel, psikolojik, nörolojik, sosyolojik yönleri olan, iletişimin temelini oluşturan, günlük hayatta en çok kullanılan ve insana özgü olan bir beceridir. Kişilerin sosyalleşmelerinde ve doğru iletişim kurmalarında en önemli rol, konuşma becerisine aittir. Konuşma iletişimin temeli olduğu için beden dili, ses tonu, bağlam, mekân ve muhatap gibi etmenler de devreye girmektedir.

Konuşma üretim aşamasında zihinde tasarlanan bireysel bir etkinlik iken aktarımın gerçekleştiği andan itibaren toplumsal nitelik taşıyan bir beceri olur. "Konuşmayı, duygu, düşünce ve tasarıların sözle anlatılması olarak tanımlıyoruz. Düşüncelerin zihinde tasarlanıp dışarıya aktarılması yönüyle konuşma, bireysel bir etkinliktir. Söylenenlerin karşındaki bireylere yöneltilmesiyle de toplumsal bir nitelik taşır" (Özbay, 2010, s. 178).

Yabancı dil öğretiminde konuşma, öğrenenlerin geliştirmekte en çok zorlandıkları ve problem yaşadıkları beceri olarak kabul edilir (Özmen, Güven ve Dürer, 2017; Polat, 2019; İşcan ve Karagöz, 2016; Temizyürek, Erdem, Temizkan 2013, Sevtekin ve Aytan, 2020, Günaydın ve Arıcı, 2020). Konuşma süreci zihinde başlar. Konuşmak için kişi sözlerini tasarlar, söyler ve karşısındakini dinler. İletişim aksadığında bunu telafi eder, anlamaya ve anlaşılmaya çalışır. Tüm bunlar çok kısa bir süre içinde gerçekleşir. Bu bağlamda, konuşma sürecinde zaman sınırlaması vardır. Bu süreç ana dili konuşurları için bile belli bir düzeyde zordur; dolayısıyla yabancı dilde konuşmanın diğer dil becerilerine göre daha uzun bir zaman alması ve daha zorlu bir süreç olması normaldir (Keser, 2018).

Konuşma becerisi yaparak ve yaşayarak geliştirilir. Bunun için kişilerin gerçek yaşam durumlarına yönelik uygulama yapmaları gerekir. Kişilerin uygulama yapma imkânı kısıtlı ise farklı yol ve yöntemlerin denenmesi zorunludur. Sadece sınıf veya kurs merkeziyle sınırlanmış öğrenme evreni, yetersizdir. Konuşma evrenini mümkün olduğu kadar genişletmek, başarının önemli anahtarlarından biri olacaktır (Uçak ve Gökçü, 2015). Konuşma becerisinin geliştirilmesinde "eğitim ortamları" önemli rol oynar. Bu bağlamda kullanılan yaklaşım, yöntem ve teknikler, eğitim ortamında kişilerin kendilerini güvende hissetme ve ifade edebilme durumları, sürece aktif olarak katılmaları, öğretim sürecinin günlük yaşam durumlarıyla ilişkilendirilmesi gibi unsurlar konuşma becerisinin geliştirilmesinde etkilidir. Konuşma becerisinin geliştirilmesinde etkili olan eğitim ortamlarından biri de konuşma kulüpleridir.

Konuşma kulübü öğrencilerin sosyalleşmesine, kelime dağarcığına, bildiği konularda konuşma fırsatı yakalamasından dolayı öz güveninin artmasına, hem dilsel hem sosyal beceri kazanmasına, ülkenin kültürünü daha iyi tanınmasına ve topluma uyum sağlaması-

na, temel dil becerilerini geliştirerek daha akıcı konuşmasına, etkileşimli öğretim yönteminin uygulanmasına katkı sağlayan ders dışı interaktif bir etkinliktir. Konuşma kulüpleri bilgiyi destekleyerek öğrenmeyi hızlandırdığı gibi etkileşim becerilerini de geliştirir.

Yabancı dil olarak Türkçenin öğretildiği sınıflarda öğrencilerin konuşma anında yaptıkları hatalar uyruklarına göre değişkenlik göstermektedir. Bu durumun nedenleri arasında Türkçenin çok yakın lehçelerini konuşmaları sebebiyle yabancı eş değerlik kullanmaları, öğrencinin ana dilinin farklı bir dil ailesinden olması, öğrencinin ana dilinde olmayan bir sesin Türkçede var olması gibi durumlar gösterilebilir. Bu itibarla Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin konuşma yetersizlikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Türkçeyi ana dillerinin ses yapılarına göre konuşurlar.
- Ana dillerinde yer almayan dil bilgisi kurallarını ve yapıları kullanmakta güçlük çekerler.
- Kelimeleri doğru vurgu ve tonlamayla söyleyemezler.
- Türkçenin söz dizimine göre konuşamazlar.
- Konuşurken çok utangaç davranırlar.
- Yabancı eş değerlik kullanırlar.
- Konuşma engeli olanlar vardır.
- Kelime hazinesinin az olmasından dolayı konuşmakta zorluk çekerler.
- Ders kitabında yer alan konuşma konusu hakkında bilgileri bulunmamaktadır.

İnsani ilişkiler bağlamında iletişim ögesi olarak konuşma, bütün unsurlarıyla uyum içinde olunca etkili olur. “İlişkiye giren kişi veya kişilerin aralarında psikolojik bir ilişki de devreye girmekte, sempati ve antipati gibi olumlu ve olumsuz duygular konuşmacının ses tonuna ve beden diline yansımaktadır” (Yalçın, 2006, s. 98). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin duygularını ifade edebilmesi için konuşma becerilerini doğru bir biçimde kullanması gerekmektedir. Bu durumda yabancı dil olarak Türkçe öğretimi derslerinde yapılan konuşma etkinliklerinin konuşma kulüpleriyle desteklenmesi önem arz etmektedir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma kulüpleri, öğrencilerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda kendilerini ifade edebildikleri ortamlar ve daha sonrasında üye edinme yoluyla faaliyetlerini genişleten sosyal topluluklar olarak tanımlanabilir. Bu konuşma toplulukları, öğrencilerin fiziksel, ruhsal ve kişisel gelişimlerine katkı sunmanın yanı sıra onlara iletişim becerisi de kazandırmaktadır.

Kulüp çalışmaları, öğretim boyunca takip edilen müfredata bağlı kalmak zorunda değildir. Ancak derste öğrenilen dil yapılarının ve kelimelerin kulüp çalışmalarında pekiştirilmesi öğrencilerin derse olan tutumuna ve motivasyonuna önemli bir katkı sağlar. Bu anlamda kulüp çalışmalarının içeriği öğrenenlerin ilgilerine ve ihtiyaçlarına cevap verirken dil becerilerini desteklemeyi ihmal etmemelidir. Kulüp çalışmaları öğrencilere sunduğu geniş metin yelpazesi ve içerik alanlarıyla öğrencilerin sözlü iletişim becerilerini geliştirmelidir. Kulüp çalışmalarının öğrenciyi temel alan bir bakış açısıyla yürütüldüğünü söylemek mümkündür. Öğrencinin merkezde olması, onların iletişim kurma

hazzını yaşamalarına fırsat verirken kişilerarası organizasyon yeteneklerinin gelişimini de desteklemektedir. Kulüp çalışmalarında öğretici ise öğrencilerin çalışmalarına yön veren ve onların uygun materyallere erişimini sağlayan yol gösterici bir rehber olarak görev yapmaktadır (Biçer, 2018). Amita, Tavriyanti ve Ernati (2016) İngilizce konuşma kulüplerinin sadece öğrencilerin kişiliğini etkilemediğini, öğrencilerin kendilerinden daha emin olmalarına da imkân sağladığını ileri sürmüştür. Hauser (2008) de Konuşma Kulübü organizasyonunun yollarını kapsamlı bir şekilde incelemiş ve bu etkinliği, dil ve etkileşim becerilerinin geliştirilmesi için etkili bir yöntem olarak tanımlamıştır.

Sorgen (2015), Konuşma Kulübü'nün mültecilerin topluma entegrasyonu üzerindeki etkisini incelemiş ve hem dil hem de sosyal beceri gelişimi için etkinliğini ortaya çıkarmıştır. Mültecilerin yaşadıkları yerlerde topluma daha kısa sürede uyum gösterebilmelerinde konuşma kulüplerinin etkisi olduğunu kanıtlamıştır.

Qolbia, Maulidiyah ve Wahyuniati'nin (2019), öğrencilerin konuşma kulüplerine bakış açılarını ölçmeye çalıştıkları araştırmada şu sonuçlar ortaya çıkmıştır:

Tablo 1. Konuşma kulüplerine öğrencilerin bakış açısı (Qolbia, Maulidiyah, Wahyuniati, 2019)

Numara	Öğrencilerin yorumları	Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum
1.	Benim için konuşma kulübü ortamı önemlidir.	45.5%	54.5%		
2.	Konuşma kulüpleri benim konuşma akıcılığımı geliştirir.	45.5%	54.5%		
3.	Konuşma kulübü öğrenmiş olduğum dildeki telaffuzumu geliştirir.	36.4%	63.6%		
4.	Konuşma kulübü doğru konuşmamı etkiler.	18.2%	63.6%		18.2%
5.	Konuşma kulübü dil bilgisi kurallarını geliştirmemi sağlar.	18.2%	54.5%	9.1%	18.2%
6.	Kelime hazinemini artırır.	54.5%	45.5%		
7.	Konuşma kulübü benim yanlış anlamamı azaltır.	18.2%	72.7%	9.1%	
8.	Hedef dili konuşabilmek için güvenimin artmasını sağlar	45.5%	54.5%		
9.	Konuşma kulübü yeterlilik sağlayacaktır.		54.5%	9.1%	36.4%
10.	Konuşma kulübü bence zevkli olur.	27.3%	72.7%		
11.	Konuşma kulüpleri hata yapma korkumu azaltır.	63.4%	36.6%		

Yukarıdaki araştırma, konuşma kulüplerinin hedef dili öğrenen öğrenciler üzerinde olumlu etkiler uyandırdığını göstermektedir. Kelime hazinelerine, hedef dili doğru konuşmalarına, kendilerine güvenmelerine, dil öğrenirken yaşadıkları korku ve kaygıyı azaltmalarına, dil bilgisi kurallarının geliştirilmesine ve hedef dilin akıcı konuşulmasına yardımcı olmaktadır.

2. Araştırmanın Amacı

Yabancı dil olarak Türkçe öğretilen kurumlarda öğrencilerin konuşma becerilerine yönelik ders içi etkinlikler, sınırlı zamanda bütün öğrencilere eşit konuşma fırsatı vermenin mümkün olmamasından dolayı yeterli olmamaktadır. Özellikle yurt dışında Türkçe öğretilen kurumlarda öğrenciler için Türkçe konuşabilecekleri ortam oluşturulması oldukça önemlidir. Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin, hedef dilin kullanıldığı ortamlarda etkileşimde bulunma sürelerinin konuşma becerilerini geliştirmelerinde önemli olduğu son dönemlerde sık sık vurgulanmaktadır.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye’de yabancı dil olarak Türkçe öğretimi alanında önemli bir eksiklik olarak görülen konuşma kulüplerinin amaçlarına, işleyiş biçimlerine, etkinlik ve konu önerilerine yer verip bu konuyla ilgili uygulamalı çalışmaların yapılması yönünde farkındalık oluşturmaktır.

3. Yöntem

Bu araştırmanın verileri, doküman analizi yöntemi ile elde edilmiştir.

Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu ya da olgular hakkında bilgi içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır. Doküman incelemesi, bir araştırma problemi hakkında belirli zaman dilimi içerisinde üretilen dokümanlar ya da ilgili konuda birden fazla kaynak tarafından ve değişik aralıklarla üretilmiş dokümanların geniş bir zaman dilimine dayalı analizini olanaklı kılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2000, s.140-143).

Bu çalışmada yerli ve yabancı alan yazın taranmış ve konuşma kulüplerinin amaç ve işleyişlerine ilişkin bilgiler kategorize edilmiştir.

4. Bulgular

Konuşma Kulüpleri, Türkçe öğrencisinin bireysel özelliklerine değer verecek ve bilgi seviyesini dikkate alacak şekilde organize edilmelidir. Bilgi, mevcut beceriler ve deneyimlerle öğrencilerin aktiviteyi şekillendirmesini sağlar. Konuşma kulüplerinin açık, bütün öğrencilerin kendilerini rahat hissedeceği bir ortamda öğretmen rehberliğinde yapılması gerekir.

Türkçe konuşma kulübü, Türkçeyi rahat bir ortamda kullanmak için dil öğreniminin yapıldığı bir yerdir. Becerilerin sınıfta pratiği önemlidir. Bir konuşma kulübündeki öğrenciler, gerçek hayata benzer bir ortamda, konuşma ve dinleme başta olmak üzere birçok

farklı beceriyi uygulama şansı elde ederler. Normalde öğretmenler sınıfta ders yaparken öğrencilerin Türkçesini anlasa da konuşma kulüplerinde öğrencilerin daha net konuşmaları ve daha dikkatli dinlemeleri gerekecektir. Çünkü amaç, öğrencilerin konuşmalarını netleştirmek, telaffuz ve akıcı konuşma becerilerini geliştirmek ve kelime hazinelerini zenginleştirmektir.

Türkçe konuşma kulüpleri yeni ve kalıcı dostluklar edinmek için de etkili bir yoldur. Çünkü üyelerin kendileri gibi Türkçe öğrenen başka kişilerle pratik yapmaları özgüvenlerini de artıracaktır. Öğrenciler sınıf çevresinde Türkçeyi kullanarak kendilerini daha rahat hissedecekler ve eğlenme ortamı bulacaklardır.

Sosyologlar, konuşmanın gayri resmî, simetrik ve toplumsal bağları kurmak ve sürdürmek amacıyla gerçekleşen bir iletişim türü olması yönüne ağırlık verirler. Konuşmanın, toplumsal bağları kurma ve iletişimi sağlama yönü sadece sosyologların değil, bütün sosyal bilimcilerin de çalışmalarında dikkatlere sunulur. Bu yönünün ön plana çıkarılıp işlenmesi, konuşma kulüplerini daha işlevsel bir hâle getirecektir. Yazma ve konuşmada olan farklılaşmalar, telaffuzlarda olan hatalar, dilbilgisinde yapılan yanlışlar, yeni kelime öğrenimleri gibi birçok konuda konuşma kulüplerinin öğrenciye faydası olacaktır. Bu çalışmayla konuşma kulübü kavramı üzerine çeşitli yönden değerlendirmeler ele alınmıştır:

4.1. Konuşma Kulübünün Temel Görevi:

Konuşma kulüpleri, açıldığı Türkçe merkezlerine göre ve öğrencilerin düzeylerine göre değişiklik göstermektedir. Konuşma kulüplerinin temel amacı farklı seviyelerde eğitim almakta olan Türkçe öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmektir.

4.2. Konuşma Kulüplerinin Kuralları:

Konuşma kulüplerinin temel kuralları şöyle ifade edilebilir:

- Her konuda öğrencilerin konuşmasına fırsat tanınmalıdır.
- Kulüplerde yer alan öğrencilere birbirlerini rencide edici ve alaycı sözler sarf etmemeleri gerektiği hatırlatılmalıdır.
- Konuşmalarda yaşanacak hatalarda öğretmenler devreye girip doğrusunu öğrencilere bildirmelidirler.
- Bilinen konular üzerinde konuşmak, tartışmak en önemli kurallardandır.
- Eğer imkân varsa aynı dilin kullanıcılarıyla da konuşma kulüpleri düzenlenmelidir. Konuyla ilgili alan uzmanları davet edilebilir.

4.3. Konuşma Kulüplerinde Öğretmenin Rolü

- Öğretmenlerin, ele alınacak konu belli ise konunun değişik yönleriyle ilgili materyal hazırlamaları gerekir. Kulüpte ele alınacak konunun o haftanın programında

yer alan konularla ilgisi varsa konuşma kulüplerinin ilgili derslerden sonra yapılması önemlidir. Bu durum öğretmenin hâkim olduğu konu üzerinde daha rahat konuşulmasını hem işlenen konuların daha iyi kavranmasını sağlayacaktır.

- Öğretmenler konuşma kulübünü çevrimiçi ortamlarda da gerçekleştirebilir. Evlerinden konuşma yapma, öğrencilere rahat ve güvenli olma hissini verecektir.
- Öğretmen, konuşma kulübü etkinliğini belli zamanlarda bir kafe, lokanta, tiyatro salonu, çay bahçesi, tarihî özellik taşıyan yerler gibi farklı mekânlarda da yapmayı tercih edebilir.
- Öğretmenin konuşma kulübündeki amacı, öğrencilerin öğrendikleri Türkçe ile hayat arasında bağ kurmasını sağlamaktır.

4.4. Konuşma Kulüplerinin Avantajları ve Dezavantajları

4.4.1. Konuşma Kulübüne Katılmanın Avantajları

Konuşma kulüplerine katılmanın avantajları şu şekildedir:

- Konuşma kulübünün arkadaşlık ve dostluk ilişkilerinin gelişmesi, herkesin fikrini açık bir biçimde ifade etmesi, öz güvenin oluşması gibi olumlu katkıları olacaktır.
- Öğrenciler, konuşma kulübündeki konuşmaları ve görüşleri için ahlaki ve duygusal destek alacaktır.
- Derslerdeki sessizlik, konuşma kulübünde yerini Türkçeye karşı tutkulu bir bağlılığa bırakacaktır.
- Öğrenciler bilgi konusunda daha fazla erişime açık olacaktır.
- Konuşma yaptıktan sonra geri dönüt almaları daha kolay ve daha fazla olacaktır.
- Sınıflara göre karşılaştırıldığında konuşma kulübü etkinlikleri daha keyifli ve daha uygun bir ortama sahiptirler. Ayrıca süre kısıtlaması yoktur.
- Konuşma yaptıkları konularla ve ilgi alanları ile ilgili yeni kelimeler öğreneceklerdir. Örneğin normal ders sırasında kullandıkları kitaplardaki kelimelere maruz kalırken konuşma kulüplerinde meslekleriyle ilgili kelimeler ve bilgiler öğrenmeleri de sağlanacaktır (Galanes and Adams, 2013).

4.4.2. Konuşma Kulübüne Katılmanın Dezavantajları

- Konuşma kulübünde bazen kargaşa yaşanabilir. Bu durumlarda öğretmene görev düşmektedir.
- Öğrenciler bazen öğretmen tarafından verilen konuya ya da materyallere ilgi duymayabilirler. Bunun için konuşma konusuna ortak karar verilmelidir.
- Konular daha serbest ve ortam daha özgür olduğu için öğrencilerin başkalarını rencide edecek cümlelere yer vermeleri mümkün olabilmektedir. Öğretmenin buna

izin vermemesi önemlidir.

- Eğer öğretmen kontrolü sağlayamazsa herkes kendi arasında farklı bir konuda konuşmaya başlar. Tartışmalar yaşanabilir.

Yukarıda görüldüğü gibi konuşma kulüplerinin avantajları, dezavantajlarından daha fazladır. Dezavantajları ortadan kaldırmak için yabancı dil olarak Türkçe öğreten eğitime de büyük görev düşmektedir.

5. Konuşma Kulübü Etkinlik Çeşitleri

Konuşma kulüplerinde öğrencilerin konuşma ve iletişim becerilerini geliştirebilmek için aşağıdaki etkinlikler önerilebilir:

5.1. Tartışma

Celce-Murcia (2001), konuşma kulüplerinde tartışmanın yaygın olarak kullanıldığını belirtmektedir. Öğrencileri sınıfta olan konuşmalara dâhil etmek ve harekete geçirmek için tartışma, öğretmen için gerçekten yararlı bir etkinliktir. İlgili konuyu tartışmak için öğrencileri çiftlere veya gruplara ayırmak etkili bir yoldur.

Celce-Murcia (2001) tartışmanın bir konunun, nesnenin, kavramın veya deneyimin sözlü bir keşfi olduğunu ekler. Tartışmalarda başarılı olmak için öğretmenlerin bu adımları uygulaması gerekir:

- **Öğrencileri hazırlayın:** Söyleyecek bir şeyleri ve bunu söyleyecek kelimeleri bulabilmesi için onlara girdi verin (hem konuya ilişkin bilgi hem de dil formları).
- **Seçenekler sunun:** Öğrencilerin tartışma için konu önermesine veya birkaç seçenek arasından seçim yapmasına izin verin. Tartışma her zaman ciddi konularla ilgili olmak zorunda değildir. Konu televizyon programları, tatil planları veya ortak arkadaşlarla ilgili haberler ise öğrencilerin katılımı için daha motive olmaları muhtemeldir. Yaş ve bilgi seviyelerinin üstünde ağır konular ilgi çekici değildir ve öğrencilerin dilsel yeterliliğinden dolayı öğrencilerin motivasyonunu azaltır.
- **Bir hedef veya sonuç belirleyin:** Editöre bir mektup gibi bir grup ürünü veya gruptaki diğerlerinin görüşlerine ilişkin bireysel raporlar olabilir.
- **Tüm sınıf tartışması yerine küçük gruplar kullanın:** Büyük gruplar katılımı zorlaştırabilir.
- **Kısa tutun:** Öğrencilere tartışma için 8-10 dakikadan fazla olmamak üzere belirli bir süre verin. Söyleyecek şeyleri bitirse daha erken bitirmelerine izin verin.
- **Öğrencilerin kendi yöntemleriyle katılmalarına izin verin:** Bazı öğrenciler bazı konularda konuşmak istemez, kendini rahat hissedemez. Hepsinin sohbete eşit katkıda bulunmasını beklemeyin.
- **Konuyla ilgili takip yapın:** Öğrencilerin tartışmalarının sonuçlarını sınıfa rapor etmelerini sağlayın.

- **Dilbilimsel takip yapın:** Tartışma bittikten sonra, duyduğunuz dil bilgisi veya telaffuz problemleri hakkında geri bildirimde bulunun.

5.2. Bilgi Boşluğu

Harmer (1999) konuşma aktivitesinin, iki konuşmacının bir bütün oluşturan farklı bilgi parçalarına sahip olduğu sözde “bilgi boşluğunu” içerdiğini açıklamaktadır. Farklı bilgilere sahip oldukları için aralarında bir “boşluk” vardır. Bu boşlukların giderilmesi için de konuşma kulübünde yapılacak olan etkinlikler önemlidir.

5.3. Resim Tamamlama

Konuşma kulübünde öğrenciler iki gruba ayrılır. Bu iki gruba, birbirine benzeyen ama ayrıntılar da içeren resimler verilir ve tüm ayrıntıları bulmak için gruplar kendi içlerinde işbirliği yaparlar. Daha sonra gruplar sözlü olarak sırasıyla resimlerini herkese gösterip neler gördüklerini sınıfta paylaşırlar. Bu oyunu başka bir şekilde düşünecek olursak da hiçbir öge eksik değildir ancak benzer öğelerin görünüşleri farklıdır. Örneğin, bir resimde sokakta yürüyen bir adam palto giyerken diğerinde ceket giyiyor olabilir. Uygulanan dil bilgisi ve kelime bilgisinin özellikleri, resimlerin içeriğine, eksik veya farklı olan öğelere göre belirlenir. Gösterilen etkinliklerdeki farklılıklar, farklı fiillerin kullanılmasına; sayı, boyut ve şekil farklılıkları sıfatların kullanılmasına imkân sağlar. Bu etkinlikte konuşma, dil bilgisi ve kelime öğretimi aktif kullanılır.

5.4. Hazırlıklı Konuşma

Konuşma kulüplerinde kullanılması gereken bir diğer yaygın etkinlik de hazırlıklı konuşmadır. Sınıfın seviyesine uygun olan ve önceden belirlenen bir konu hakkında hazırlık yapılır ve kulüp çalışmasında ilgili konu hakkında konuşulur. Öğrencilerin bilgi sahibi oldukları konu hakkında konuşmaları ve diğer arkadaşlarının konuşmalarına olan aşinalığı da özgüveni destekleyecektir.

5.5. Rol Yapma

Öğrencileri farklı sosyal pozisyonlarda konuşmaya ve çeşitli sosyal roller üstlenmeye teşvik etmenin bir yolu, konuşma kulüplerinde rol yapma etkinliklerini kullanmaktır. Rol oyunları, hazırlanmış senaryolardan gerçekleştirilebilir, bir dizi komut ve ifadeden oluşturulmuş veya bazı belirli yollar kullanılarak yazılmış olan metinlerden hareket edilebilir. Hazırlanmış bu metinlerin üzerinden konuşma eylemi hem sözel hem de beden hareketleriyle uygulanabilir.

Harmer (1984), rol oyunlarında öğrencilere roller verildiğini ve sonunda dilini öğrendikleri ülkenin yaşam şeklinde karşılaşabilecekleri durumlara karşı hazır olduklarını ifade eder. Rol oyunları yaşamı taklit ettiğinden, kullanılacak dil işlevlerinin aralığı

önemli ölçüde genişler. Ayrıca, rollerini oynarken öğrenciler arasındaki rol ilişkileri, onları sosyolinguistik yeterliliklerini uygulamaya ve geliştirmeye çağırır. Duruma ve karakterlerine uygun kelime seçimi yapıp dil bilgisine dikkat etmek zorunda olacakları için konuşma becerilerinin gelişimi açısından önemli olacaktır.

5.6. Karşılıklı Diyaloglar

Günlük hayatta en çok kullanılan iletişim türü karşılıklı diyalogdur. Öğrencilerin kendilerinin veya başkalarının ürettiği dili analiz etmesine ve değerlendirmesine yardımcı olur. Öğrencilerin çok fazla dilsel içerik üretmeleri yeterli değildir; yabancı dil olarak Türkçe öğrenen yetkin konuşmacılar ve muhataplar olmak için dilin birçok özelliğinin dil ötesi işlevlerinin paydaşı olmaları gerekir. Bu tür bir analiz için özellikle uygun olan bir konuşma aktivitesi, sözlü iletişimin en temel biçimi olan sohbetir.

5.7. Konuşan Daireler

Konuşma kulübünde yer alan öğrencilerin yargı veya eleştiri korkusu olmadan hedef dili kullanarak bakış açılarını akranlarıyla paylaşma fırsatı bulunduğu bir etkinliktir. Bu faaliyetler, öğrencilerin ahlaki veya etik konuları değerlendirme, paylaşma, hissettiklerini sözel olarak ifade etmeleri açısından çok önemlidir. Bu etkinlikteki amaç, öğrencileri düşüncelerini paylaşmaya teşvik etmektir.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi konuşma kulüplerinde öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmenin bir diğer türü de bu etkinliklerin öğrenci özerkliğine yönelik açık araçlar olarak işlev gördüğü etkinliklere dayalı hikâye anlatımıdır. Hikâye anlatımı etkinlikleri tahmin etmek, kelimeyi eklemek gibi birçok konuda olabilir. Günlük yaşam, ahlak, sosyal sorunlar ile ilgili kısa veya uzun hikâyeler anlatmaları için öğretmenlerin yönlendirici olması gerekecektir.

5.8. Röportaj Etkinlikleri

Konuşma kulübünde her hafta bir sunucu seçilebilir. O hafta hangi sunucu görevliyse ilk önce bir giriş ile konuşmaya başlayıp kendisi gibi diğer Türkçe öğrenen arkadaşlarına soru sorup onları konuşmaya teşvik edebilir. Bu durum öğrencilerin konuşma yaparken daha rahat olmalarını da sağlayacaktır.

5.9. Şehir Tanıtımı

Her hafta Türkiye'den bir şehir bir öğrenci tarafından tanıtılabilir. Bu etkinlik öğrencilerin dil gelişimlerine katkıda bulunduğu gibi Türkiye'yi yakından tanımalarına da fırsat tanıyacaktır.

5.10. Hikâyeler, Bilmeceler ve Şakalar

Öğrenciler, birinden duydukları bir masalı veya hikâyeyi kısaca özetleyebilir veya sınıf arkadaşlarına anlatmak için kendi hikâyelerini oluşturabilirler. Hikâye anlatma, yaratıcı düşüncüyü teşvik eder. Bir olayı veya kendi fikirlerini başlangıç, gelişme ve bitiş akışıyla ifade etmeleri konusunda onlara yardımcı olur. Öğrenciler ayrıca bilmeceler sorabilirler veya şahit oldukları, duydukları şakaları da aktarabilirler. Öğretmen bu tür etkinliklerle öğrencilerin konuşma becerilerini ilerletmekle kalmaz, aynı zamanda sınıfın dikkatini de çeker. Bu durum da öğrencileri konuşma kulübüne devam etmek için teşvik eder.

6. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmada, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisinin geliştirilmesinde işe koşulan konuşma kulüplerinin amaç, yöntem, teknik gibi çeşitli durumları ele alınmıştır. Konuşma kulüplerinde öğrencilerin dâhil olduğu etkinlikler, konuşma becerilerini geliştirme sürecinde olumlu sonuçlar ortaya çıkmasını sağlar. Çalışmadaki vurgu, konuşma kulüplerindeki öğretmen ve öğrenci arasındaki etkileşim üzerindedir.

Literatür taraması sonucunda, konuşma kulüplerinin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminin ayrılmaz bir parçası olması gerektiği ifade edilebilir. Öğrenci odaklı olan konuşma kulüpleri öğrencilerin motivasyonunu artırır, etkileşim ve iletişim becerilerini geliştirir.

Konuşma kulübü, temel dil ve etkileşim becerilerini geliştirerek sosyal alışverişi teşvik eder. Ders dışı etkinlik olarak etkileşimli öğretim yöntemlerinin uygulanmasına zemin hazırlar. Konuşma kulüpleri somutlaştırma, motivasyon, planlama ve süreklilik gibi eğitimin vazgeçilmez birçok unsurunu içinde barındırır.

Yabancı dil olarak Türkçe öğreten öğretmenlerden, öğrencilerin konuşma becerilerini geliştirmek için yukarıda açıklanan tüm teknikleri ve etkinlikleri sınıflarında uygulamaları beklenmektedir. Bir veya iki tekniği benimsemek yerine, geniş bir yelpazede etkinlikler uygulamak, öğrencilerin normal ders ortamından uzaklaşmasını ve sonuç olarak çeşitli aktivitelere daha enerjik ve coşkulu bir şekilde katılmasını sağlar. Konuşma becerilerini etkili bir şekilde geliştirebilmek için öğretmenler, yabancı dil olarak Türkçe öğretimindeki son eğilimleri gözden geçirmeli, güncel teknikleri ve yaklaşımları öğrenmek için gayret göstermeli, öğrencileri daha yetkin ve yetenekli kılmak için de sınıflarında çeşitli aktiviteler sunmalıdır. Konuşmayı öğretmek, ikinci dil öğreniminin çok önemli bir parçasıdır. Açık ve verimli bir şekilde ikinci bir dilde iletişim kurma becerisi, öğrencinin okuldaki ve hayatın her aşamasındaki başarısına katkı sağlayacaktır. Bu nedenle, dil öğretmenlerinin, öğrencilerin konuşma becerilerini ilerletebilmelerine büyük önem vermeleri önemlidir. Öğrencileri saf ezberlemeye yönlendirmek yerine, onlara anlamlı iletişimin gerçekleştiği zengin bir ortam sağlanmalıdır. Yapararak ve yaşayarak öğrenmenin benimsenmesi, dil düzeyinin istenilen seviyeye getirilmesinde önemlidir. Buradan hareketle aşağıdaki öneriler yapılabilir:

- Ortak çalışmaların yapıldığı, özgün materyallerle desteklenip öğrencilere görevler ve bilgiler veren zengin bir konuşma kulübü ortamının sağlanması öğrencileri hedef dilde konuşmaya daha da çok yönlendirecektir.
- Öğreticinin, bütün öğrencileri her konuşma aktivitesine dâhil etmeye çalışması gerekir; bu amaçla, öğrenci katılımının artırılması için kulüp zamanlarında farklı uygulamaların yapılması gerekir.
- Konuşma kulüplerinde aktif olması gereken kişiler öğrencilerdir. Bu nedenle, öğrencinin konuşmasına müsaade edilip öğreticinin bu durumda sadece gözlemleyici konumda olması dikkate alınmalıdır.
- Öğrenci konuşma yaparken öğretmenin de olumlu şekilde beden dilini kullanması, karşıdaki kişileri konuşmaya daha teşvik edici olacaktır.
- Öğrencileri daha fazla konuşmaya teşvik etmek için "Ne demek istiyorsun? Bu sonuca nasıl vardın?" gibi soruların sorulması hem konuşan hem de dinleyenler açısından olumlu sonuçlar doğuracaktır.
- Konuşurken öğrencilerin telaffuz hatalarının çok sık düzeltilmemesi gerekir. Çünkü öğrencinin konuşmasına sık müdahale edilmesi dikkat dağınıklığına sebep olabilir.
- Sadece belli mekânlarda değil, internet aracılığıyla da konuşma kulüplerinin gerçekleştirilmesi faydalı sonuçlar doğuracaktır.

Kaynakça

- Amita, S., Tavriyanti, L., & Ernati. (2016). The effect of the English club program toward the second grade students' speaking ability at SMPN 18 padang. *Language Teaching Journal*, 1(1), 1-12.
- Bıçer, İ. A. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma ve yazma kulüp çalışmaları: Eskişehir Osmangazi Üniversitesi örneği*. Karaman Uluslararası 1. Dil ve Edebiyat Kongresi
- Celce, M., M. (2001). *Teaching English as a second or foreign language*. Third edition. Boston: Heinle & Heinle.
- Galanes, G. & Adams, K. (2013). *Effective group discussion: Theory and practice*. New York: McGraw-Hill
- Günaydın, Y. ve Arıcı, A. F. (2020). Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde etkileşimli okumanın konuşma becerisine etkisi. *EKEV Akademi Dergisi*, 83, 673 - 696.
- Harmer, J. (1999). *How to teach English*. New York: Longman
- Hauser, E. (2008). Nonformal institutional interaction in a conversation club: Conversation partners' questions. *Journal of Applied Linguistics and Professional Practice*, 5(3), 275-295. <http://doi.org/10.1558/japl.v5i3.275>.

- İşcan, A. ve Karagöz, B. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisi kazandırmada filmlerin kullanımı. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(4), 1265-1278.
- Keser, S. (2018). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisinin geliştirilmesinde karşılaşılan güçlükler*. Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü, Ankara.
- Özbay, M. (2010). *Sesle ilgili kavramlar ve konuşma eğitimi. Türkçe öğretimi yazıları*. Ankara: Öncü Basımevi.
- Özmen, C., Güven, E. ve Dürer, Z. S. (2017). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisi: Sesletime yönelik bir uygulama ve etkinlik önerisi. *Turkish Studies*, 12(28), 593-634.
- Polat, Y. (2019). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde konuşma becerisinin geliştirilmesi ve edim sözler. http://www.dilbilimi.net/polat_yusuf_m03.pdf adresinden 10.06.2019 tarihinde erişilmiştir.
- Qolbia, M., Maulidiyah, N. ve Wahyuniati. (2019). *Improving speaking skill through speaking club viewed from students' perception*. International Conference on English Language Teaching (ICONELT 2019).
- Sapir, E. (1921). *Language: An introduction to the study of speech*. New York: Brace and Company.
- Sevtekin, E. ve Aytan, T. (2020). Alt yazılı çizgi filmlerin Türkçe öğrenen Suriyeli öğrencilerin dinleme / izleme becerisine etkisi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 8(4), 171 – 193.
- Sorgen, A. (2015). Integration through participation: The effects of participating in an English conversation club on refugee and asylum seeker integration. *Applied Linguistics Review*, 6(2), 241-260. <https://doi.org/10.1515/applirev-2015-0012>.
- Temizyürek, F., Erdem, İ. ve Temizkan, M. (2013). *Konuşma eğitimi, sözlü anlatım*. Ankara, Pegem Akademi.
- Uçak, S. ve Gökçü, E. (2015). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin konuşma becerisini geliştirme stratejileri (Erbil Örneği). *Journal of Turkish Language and Literature*, 1(2), 221-228.
- Yalçın, A. (2006). *Türkçe öğretim yöntemleri yeni yaklaşımlar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2000). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (2. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.